

Секція 4: цивільне право та процес, господарське право та процес,
сімейне право, міжнародне приватне право
**ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ
МІСЦЕВИМ ГОСПОДАРСЬКИМ СУДОМ**

Клочко Ілля,
студент магістратури державного вищого навчального закладу
«Українська академія банківської справи Національного банку України»

Незважаючи на глибоку політичну кризу в Україні, реформа вітчизняної судової системи знаходиться в постійній динаміці. Адже правосуддя має постійно і безперервно удосконалюватися.

Вітчизняний і світовий досвід свідчить, що судова реформа по своїй суті є нескінченною, оскільки на сьогодні в світі немає жодної країни, яка б вважала, що її правосуддя настільки досконале, що далі його поліпшувати не потрібно.

Одним з каменів спотикання господарського процесу на сьогоднішній день є відсутність чіткого розмежування між господарської та іншими юрисдикціями.

Практика показала, що при такому положенні судами різної юрисдикції приймаються різні рішення з одного й того ж типу правовідносин. Тому прихильники нового ГПК України бачать в його прийнятті можливість поставити крапку в даному питанні, вважаючи, що Кодексу необхідно обзавестися рядом нововведень, які вже добре себе зарекомендували в КАС України та ЦПК України.

Іншими словами, прийняття нового Кодексу дозволить одночасно тісніше уніфікувати господарський процес з цивільним та адміністративним і чітко розділити компетенцію судів. Загалом кодифікація різногалузевого матеріального та процесуального законодавства є загальноновизнаним позитивом, зокрема і в господарському праві, на чому наголошували окремі господарники [1, с. 106; 2, с. 67-68; 3; 4, с. 84-87; 5, с. 211].

Аналіз норм ГПК України в їх сукупності дозволяє дійти висновку про можливість їх використання для досить тривалого затягування розгляду справи.

Існує велика кількість механізмів та способів, завдяки яким процес розгляду справи може тривати роками [6, с. 84].

На жаль (в інших випадках для когось – на щастя) чинне процесуальне законодавство надає значно менше можливостей для протидії такому затягуванню в розгляді справи.

В цьому сенсі важливо розрізнити дії сторони (третьої особи, прокурора), які пов'язані з добросовісним користуванням своїми правами спрямованих на захист власних інтересів та так звані «процесуальні диверсії».

Часом розрізнити їх на практиці досить важко, оскільки в одних і тих же процесуальних діях можуть міститись елементи як добросовісного користування правами, так і зловживання ними. Яскравим прикладом може бути оскарження ухвали про забезпечення позову.

Діючим ГПК України чітко встановлено, що правом апеляційного оскарження мають скористатися лише сторони судового розгляду справи у суді першої інстанції та прокурор, проте, такого права не мають особи, що не брали участі у розгляді справи, однак суд першої інстанції вирішив питання щодо їх прав та обов'язків.

У разі пропуску строку на звернення з апеляційною скаргою (поданням) особою, що пропустила цей строк, має подаватися заява про його відновлення. Однак, законодавцем не визначено чіткої вимоги до її змісту та форми подання. Відсутність чіткого регулювання повноважень суду першої інстанції при надходженні апеляційних скарг на ухвали суду, що не можуть бути оскаржені. Діючим законодавством визначено лише обов'язок суду щодо надсилання такої скарги до апеляційної інстанції разом з матеріалами справи.

Чинним ГПК України не передбачено дії апеляційних господарських судів в разі надходження на їх адресу тільки апеляційної скарги (подання). На практиці це виражається лише у надсиланні апеляційної скарги (подання) разом

з матеріалами справи до суду першої інстанції для повернення вказаної апеляційної скарги (подання) [7, с. 195].

Процесуальні права сторони у спорі в багатьох випадках нехтуються опонентом, зокрема, і шляхом штучного затягування вирішення справи. Господарський суд, здійснюючи судочинство із застосуванням норм процесуального закону, в рамках процедури розгляду справ стає заручником низки неефективних норм чинного ГПК України. Причини виникнення такої ситуації є різними, але одна з них – недосконалість процедури розгляду господарських спорів саме в першій інстанції. До такого висновку можна дійти, аналізуючи норми чинного ГПК України, які передбачають можливість апеляційного (касаційного) оскарження процесуальних дій суду, оформлених відповідними ухвалами як окремими процесуальними документами.

Удосконалення господарського процесуального законодавства зумовлене по-перше, необхідністю встановлення належного правового регулювання процедури здійснення господарського судочинства відповідно до міжнародних актів у цій сфері, приведення національного законодавства у відповідність зі стандартами Ради Європи, що стосуються підвищення ефективності судового захисту [7, с. 195].

Вимоги щодо реформування і становлення незалежної та справедливої судової влади відповідно до стандартів Ради Європи містяться в Конституції України, Законі України «Про судоустрій та статус суддів».

Найважливішим і найгострішим аспектом судової реформи завжди було і залишається питання щодо реформування саме господарського процесу. Існує чимало факторів, що перешкоджають нормальній роботі органів правосуддя.

У ході практичної реалізації законодавства про судоустрій виникли проблеми, що потребують спеціального дослідження та теоретичного осмислення.

Чи не найбільшою мірою це стосується саме діяльності господарських судів, які безпосередньо здійснюють розгляд справ між суб'єктами господарювання.

Основні проблеми у правозастосовній практиці пов'язані з тим, що у законі взагалі відсутнє визначення поняття апеляції, не чітко визначено право на апеляційне оскарження осіб, які не приймали участь у розгляді справи, чинні правові норми містять неузгоджені між собою положення щодо повноважень суду апеляційної інстанції і підстав для скасування судових рішень тощо. Норми чинного господарського процесуального закону, на жаль, далекі від досконалості, а деякі з них, за умови недобросовісного використання їх приписів, взагалі є гальмом для оперативного судового розгляду.

Вихід із ситуації вбачається, з одного боку, складним, а з іншого – простим: у новому ГПК України необхідно чітко передбачити процедуру оскарження рішень, які оформлюються окремим процесуальним документом, та окремою нормою передбачити чіткий перелік ухвал і рішень, що можуть бути предметом розгляду в суді вищої інстанції за умови їх апеляційного або касаційного оскарження.

Використана література:

1. Деревянко Б. В. Правове регулювання господарської діяльності навчальних закладів : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.04 / Деревянко Богдан Володимирович. — Донецьк, 2014. — 504 с.
2. Зельдіна О. Кодифікація законодавства як засіб забезпечення його стабільності / О. Зельдіна // Право України. — 2009. — № 5. — С. 67—72.
3. Демченко С. Чи потрібен Україні Господарський кодекс? / С. Демченко // Голос України. — 2008. — № 179. — 20 вер. — С. 7.
4. Деревянко Б. В. Послуги у сфері освіти: правове регулювання: монографія / Б. В. Деревянко ; МВС України, Донецький юридичний інститут. — Донецьк : Видавничий дім "Кальміус", 2013. — 387 с.
5. Мамутов В. Господарський кодекс у системі правового забезпечення економіки в Україні / В. Мамутов // Право України. — 2012. — № 1-2. — С. 203—215.

6. Штанько О. Ф., Ліннік Є. П. Судові та правоохоронні органи України : Навч.-метод. комплекс. — Київ: НАВС, 2012. — 307 с.
7. Господарське процесуальне право: Підручник / В. Д. Чернадчук, В. В. Сухонос, В. П. Нагребельний, Д. М. Лук'янець; За заг. ред. к.ю.н. В. Д. Чернадчука — 2-ге вид., перероб. і доп. — Суми: ВТД «Університетська книга», 2009. — 378 с.

Клочко І.О. Проблемні аспекти прийняття рішень місцевим господарським судом / І.О. Клочко // Актуальні питання вітчизняної юридичної науки: матеріали Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції (16-17 квітня 2015 р). – Суми: СНАУ, 2015. — С. 25—27.